

Beszámoló
az Ordine et disciplina reformare – Szerzetesi reformok Magyarországon
című egyháztörténeti konferenciáról

A Pannonhalmi Főapátsági Levéltár *Ordine et disciplina reformare – Szerzetesi reformok Magyarországon* címmel 2022. szeptember 16-án a Pannonhalmi Bencés Gimnázium dísztermében egyháztörténeti konferenciát rendezett, amely 18 előadásban az elmúlt ezer év szerzetesi reformjait tárta fel. A konferencia kapcsolódott a Főapátság idei spirituális-kulturális tematikus évéhez, amelynek mottója a *megújulás*.

A konferencia a várakozásoknak megfelelően izgalmas szellemi élményt nyújtott: a szerzetesi intézményrendszert vizsgálva horizontális és vertikális bepillantást adott az elmúlt évezred spirituális és egyházszerkezeti folyamataiba.

A két bevezető előadás (Deák Hedvig OP, Gárdonyi Máté) a szerzetesi megújulás teológiájáról, illetve a reform fogalmának változásáról és tágabb egyháztörténeti összefüggéseiről szólt. A késő középkori szerzetesrendekről négy előadást hallottunk. Szovák Kornél a bencések, Sarbak Gábor a pálosok, Molnár Antal a ferencesek, Zágorhidi Czigány Balázs pedig a domonkosok megújulási törekvéseit és azok eredményeit tekintette át. Párhuzamosságok mellett érdekes volt látni a számos eltérő vonást.

A 17-18. századi bencés és pálos rendi megújulás eltérő módon ment végbe (előadók: Dénesi Tamás és Bojtos Anita). A 16. század végén megszűnt bencés szerzetesség megújítása csak a rend nemzetközi hálózatának segítségével, új alapok lefektetésével valósulhatott meg, a pálosok pedig a kor viszonyaihoz idomulva új feladatokat és új arculatot választottak. A felvilágosodás időszakában a királyi hatalom egyre inkább kontrollálta a szerzetesrendek életét. A virágkorukat élő piaristákat erősen szabályozta (Szekér Barnabás előadása), a bencéseket feloszlatta. A jezsuitákat több állam nyomására a pápa oszlatta fel. A visszaállítás következtében a jezsuiták a korábbtól alapjaiban eltérő intézményrendszert hoztak létre (Siptár Dániel), a bencések pedig új feladatkört kaptak, amely szerzetesi életük újragondolását kívánta meg (Biriszló Lőrinc OSB). Magyar Mirjam OP a domonkosok, Kálmán Peregrin OFM a ferencesek, Koltai András pedig a piaristák 19. század végi megújulásáról beszélt. Utóbbi két rend esetében a reform áthúzódott a 20. század elejére is. Somorjai Ádám OSB az 1927-től induló magyarországi apostoli vizitációt és annak körülményeit mutatta be több szerzetesrend esetében, Halász Tibor a ciszterciek 1938-as vizitációra építő megújulási folyamatát ismertette.

Kisnémet Fülöp OSB előadása az 1950 után megmaradt három férfi szerzetesrend, az iskolafenntartó rendként működő bencés, ferences és piarista közösségek megújulási törekvéseit mutatta be a II. Vatikáni Zsinatot követő évtizedben. A konferenciát Várszegi Asztrik OSB előadása zárta, aki a szerzetesrendek 1989 utáni újraindulásának történetébe személyes élményeit is beleszótta.

Tervezzük, hogy jövőre a tanulmányokká bővített előadásokat konferenciakötetben jelentetjük meg, így a Pannonhalmán elhangzott gondolatok újra reflektálhatnak egymásra és olvasóinkban is visszhangra találnak.

Konferenciánkra az előadókat is beleértve 43 regisztrált résztvevő érkezett, mellettük mintegy 40 fő vett részt a főapátság különböző intézményeiből (szerzetesközösség, gyűjtemények, gimnázium). A rendezvénynek tehát 80 körüli résztvevője volt.

A konferenciáról készült beszámolók:

<https://pannonhalmifoapatsag.hu/egyhaztorteneti-konferencia-a-megujulas-jegyeben/>

<https://leveltar.osb.hu/hu/hirek/ordine-et-disciplina-reformare>

<https://szerzetes.hypothesos.org/3075>

Az NKA támogatásából az előadók tiszteletdíját, a csoportos étkeztetést és a terembérletet fedeztük.